

**Dětský diagnostický ústav, dětský domov se školou, středisko výchovné
péče, základní škola a školní jídelna
Homole 90, 370 01 České Budějovice**

pracoviště: **Dětský domov se školou
Šindlovy Dvory 25**

Minimální preventivní program

školní rok 2023 - 2024

zpracovala: Mgr. Michaela Matějková

schválil: Mgr. Kamil Maroušek
zástupce ředitele DDÚ,
DDŠ, SVP, ZŠ a ŠJ

Základní informace

název: **Dětský diagnostický ústav, dětský domov se školou, středisko výchovné péče, základní škola a školní jídelna Homole 90, České Budějovice**

adresa: Dětský domov se školou
Šindlovy Dvory 25
370 01 České Budějovice

tel.: 387 203 539

web: www.dduhomole.cz

ředitel: Mgr. Vladimír Ira

zástupce ředitele: Mgr. Kamil Maroušek – (zast.rediteledds@dduhomole.cz)

sociální pracovník: Bc. Václav Veselý – (socialni.pracdds@dduhomole.cz)

etoped, metodik prevence: Mgr. Michaela Matějková – (etopeddds@dduhomole.cz)

1. Charakteristika DDŠ

Dětský domov se školou je umístěn v obci Šindlovy Dvory na okraji Českých Budějovic. Obec je dobře dostupná městskou hromadnou dopravou. Zařízení má v obci dlouholetou tradici. Předchůdcem DDŠ byl Výchovný ústav pro děti a mládež, nekoedukované zařízení pro chlapce. Budova DDŠ je staršího data, původně byla určena k jiným účelům, což se negativně projevuje v celkovém provozu zařízení.

DDŠ je školské zařízení pro děti s nařízenou ústavní výchovou nebo umístěné na základě předběžného opatření s diagnostikovanými poruchami chování, a to do ukončení povinné školní docházky. Je odloučeným pracovištěm DDÚ, DDŠ, SVP, ZŠ a ŠJ Homole. Zařízení je koedukované, s kapacitou 16 dětí. V současné době jsou v DDŠ jen chlapci. Děti jsou rozděleny do 2 rodinných skupin. Na každé rodinné skupině mají děti k dispozici 3 ložnice, společenskou místnost, kuchyňku, koupelnu a WC. V budově DDŠ je zároveň základní škola a školní jídelna. Žáci jsou rozděleni do tříd dle programu vzdělávání a ročníků. K dispozici je malá zahrada se skleníkem. V místě travnatého hřiště a tenisového kurtu před budovou, dokončuje Obec Litvínovice s výstavbou tělocvičny a víceúčelového venkovního hřiště. Je předpoklad, že bude možné toto sportoviště využívat. Pro sportovní účely /malý fotbal, nohejbal, házená, basketbal/ je využíváno multifunkční hřiště v Litvínovicích.

1.2. *vnitřní zdroje*

• Charakteristika zařízení

- **Charakteristika budovy:** domov, základní škola a školní jídelna se nacházejí v jedné budově. Součástí DDŠ je garáž s dílnou a malá zahrada.
- **Charakteristika domova:** v současné době chlapci jsou rozděleni do 2 rodinných skupin. Každá rodinná skupina má k dispozici 3 ložnice, společenskou místnost, kuchyňku, koupelnu a WC. Kapacita zařízení je 16 dětí.
- **Charakteristika školy:** ve škole se vzdělává dle ŠVP pro základní školy.
- **Materiálně-technické prostředí:** vzhledem k potřebám DDŠ a v rámci možností je materiálně-technické prostředí pro preventivně výchovné a volnočasové aktivity hodnoceno jako dostačující.
- **Sociokulturní a národnostní charakteristika dětí:** děti umístěné v DDŠ pocházejí převážně ze socio-kulturně-ekonomicky znevýhodněného prostředí či jinak nevyhovujícího rodinného zázemí. Chlapci umístění v zařízení jsou české národnosti.
- **Riziková prostředí DDŠ:** chodby, schodiště, WC, tělocvična, jídelna.
- **Školní řád:** všichni zaměstnanci i děti jsou se školním řádem seznámeni. Školní řád je uložen u zástupce ředitele DDŠ.
- **Vnitřní řád:** všechny děti i zaměstnanci jsou s ním seznámeny. Je k dispozici na každé rodinné skupině a u zástupce ředitele DDŠ.
- **PROD:** je zpracován na každé dítě, na jeho vypracování se podílí etoped, vychovatelé a učitelé. Dítě má svého garanta /vychovatel/, který ve spolupráci s dítětem stanoví krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé cíle. PROD je pravidelně vyhodnocován.

• ŠMP, preventivní tým

- **Preventivní tým DDŠ:**
 - etoped – pozorování, pohovory, dotazníky, individuální práce, práce se skupinou, intervence, koordinátor
 - zástupce ředitele – pozorování, pohovory, individuální práce, práce se skupinou, intervence
 - výchovný poradce
 - třídní učitelé – pozorování, pohovory, dotazníky
 - vychovatelé – skupinová a individuální práce, intervence

2.2. vnější zdroje

DDÚ Homole

Mgr. Vladimír Ira – ředitel

Mgr. Radek Tušl – etoped, koordinátor

tel.: 387 203 491

OSPOD – magistráty, městské úřady

Policie ČR České Budějovice – oddělení prevence

tel.: 974 221 207

MUDr. Pavla Novotná - Ordinace dětské psychiatrie České Budějovice

tel.: 386 354 506

MUDr. Katarína Baranovičová – Ordinace dětské psychiatrie České Budějovice

tel.: 774 592 068

MUDr. Anna Hrušková – Ordinace dětské psychiatrie České Budějovice

tel.: 387 876 326

MUDr. Lenka Trantýrová – Ordinace dětské psychiatrie Sezimovo Ústí

tel.: 723 927 820

Dětská psychiatrická léčebna Opařany

tel.: 381 204 211

Psychiatrická nemocnice Dobřany

tel.: 377 813 111

Dětský lékař MUDr. Lucie Machová

tel.: 387 228 457

Nemocnice České Budějovice – dětské oddělení

tel.: 387 876 311

Adiktologické poradna PREVENT České Budějovice

tel.: 725 708 078

Internetové stránky MŠMT, webové stránky odborných organizací

2. Monitoring

K evaluaci efektivity preventivně výchovných činností jsou sledovány skupiny:

- Děti – pozorování, pohovory, individuální práce, práce se skupinou, intervence, dopisy, e-mail ... a další
- Rodiče, zákonní zástupci dětí – telefonické rozhovory, osobní pohovory, pošta
- Pedagogové – porady, záznamy v Foster, rozhovory, dotazníky
- DDŠ jako celek – Foster, pozorování, dotazníky

3. Analýza výchozí situace

Do DDŠ jsou umísťovány chlapci s různými poruchami chování – zejména s asociálním, antisociálním a agresivním chováním, nerespektování autorit, nedocházka do školy, trestnou činností, útoky a se zkušenostmi s návykovými látkami, poruchy osobnosti, psychická a emoční labilita, poruchy v interakci s ostatními, celkově osobnostně zanedbané a velmi výrazně ovlivněné nedůslednou výchovou, nepodnětným prostředím. Z analýzy vyplývá různorodost klientů – chlapců v zařízení. Chlapci s „běžnými“, méně závažnými poruchami chování, kteří v rámci svých možností, nastavením pravidel, výchovného vedení, kontroly a dohledu jsou schopni celkem dobře spolupracovat a prosperovat. Převažují chlapci problémoví, se závažnými poruchami chování, projevy negace, agrese a agresivity, s poruchou osobnosti, jejichž způsob života, životní styl je zvnitřněný, ukotvený a velmi těžko reedukačně ovlivnitelný. Vyhledávají a pohybují se v nevhodném prostředí, jsou v kontaktu se závadovými a rizikovými osobami, páchají trestnou činností či se dopouští přestupků, užívají OPL a alkohol. Často utíkají ze zařízení, u některých chlapců se jedná o opakované útoky a i dlouhodobé. Chlapci odmítají, nechtějí se přizpůsobit nastaveným jednoduchým základním pravidlům. Jsou sami se sebou spokojeni a nemají potřebu na tom nic měnit.

Větší péči, která je náročná vyžadují chlapci s psychiatrickými poruchami a poruchami osobnosti, v péči pedopsychiatra, příp. psychologa a medikovaní. Jejich počet se každoročně navyšuje a jejich osobnostní zvláštnosti, projevy, způsob chování a jednání zásadním způsobem ovlivňují celkové klima a reedukaci v zařízení. U většiny je nutný zvýšený dohled, kontrola a permanentní individuální přístup a i práce se skupinou. V extrémních případech je nutné zajistit ochranu pracovníků a chlapců. I u těchto některých chlapců, jsou projevy a způsoby chování, jednání ukotveny a nelze je výchovnými metodami a medikací pozitivně ovlivnit. Velký problém je umístění těchto chlapců do PN či odpovídajících zařízení – naplněné kapacity. Též je problém nedostatek odborníků – psychiatrů, psychologů, terapeutů, jejich velká časová prodleva, zahlcenost klienty, kdy další klienty nepřijímají.

Aktuální stav v problematice sociálně patologických jevů v DDŠ je lehce nestabilní. Většina dětí kouří a někteří jsou dlouholetými uživateli, tabákových výrobků.

Drogová problematika - děti mají zkušenosti zejména s THC, narůstá zneužívání léků Rivotril, Neurol, Xanax.../, Intoxikace alkoholem a OPL byla několikrát zaznamenána, zpravidla po návratu z vycházky, pobytu u rodičů a útěku. Bylo zaznamenáno vdechování

plynu ze sprejů, nadměrné požití energetických nápojů, nikotinových sáčků, elektronických cigaret, vaporizérů a dalších. Netolismus je u některých chlapců hraniční. Narůstá problém, kam s chlapci intoxikovanými OPL a alkoholem, nemocnice odmítají tyto chlapce přijmout.

Nejčastější problémové chování v DDŠ:

časté – vulgární mluva, agrese, agresivita, konflikty – mezi dětmi a i k pedagogům

časté – afektivní stavy a projevy u dětí s poruchou osobnosti, medikovaných

časté – lhaní, podvody

časté - útěky z DDŠ

občasné – kouření v DDŠ

občasné – záškoláctví

občasné - experimentování s návykovými látkami (THC, alkohol, těkavé látky, energetické nápoje, léky)

občasné – trestná činnost – zejména krádeže, ničení a poškozování majetku, násilí

občasné – netolerance, účelové a manipulativní jednání

Řešení problémového chování – podílejí se:

etoped - metodik prevence

zástupce ředitele

pedagog /učitel, vychovatel/, výchovný poradce

ředitel

sociální pracovník

zákonní zástupci

kurátor – OSPOD

pediatr, pedopsychiatr

Policie ČR

Ověření efektivity intervence problémového chování:

pohovory se všemi zúčastněnými

práce s kolektivem chlapců /řešení problému, evaluace na rodinných skupinách, ve školní třídě /

pohovory a konzultace s příslušnými zaměstnanci DDŠ /vychovatelé, učitelé/

komunikace a konzultace s kurátory

komunikace se zákonnými zástupci

monitoring problémového chování v čase

4. Cíle MPP

MPP je převážně zaměřený na sekundární prevenci - na předcházení, prohlubování a vznik, rozvoj, přetrvávání poruch a rizikového chování chlapců umístěných v DDŠ. Zejména na výchovu ke zdravému životnímu stylu, osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj sociálně komunikativních dovedností. Cílem je snížení vzniku rizikového chování a šíření sociálně patologických jevů a poruch chování, zvýšení odolnosti dětí vůči negativním vlivům, které narušují jejich zdravý osobnostní a sociální vývoj, snížení zneužívání návykových látek, podpora zdravého životního stylu, resocializace a uplatnění dítěte v běžném životě po ukončení pobytu v zařízení. MPP se prolíná celou výchovně vzdělávací činností DDŠ, na jeho realizaci se podílí všichni pracovníci zařízení. Realizace MPP je výrazně ovlivněna skladbou klientů – chlapci umístěnými v DDŠ, jejich poruchami chování, poruchami osobnosti a dalšími osobnostními zvláštnostmi. Veškeré aktivity jsou přizpůsobeny aktuálnímu stavu a vývoji. Minimální preventivní program je zpracován podle Metodického doporučení MŠMT č.j.: 21291/2010-28.

Prioritním úkolem DDŠ je vytvoření optimálního výchovného prostředí zaměřeného na správný rozvoj osobnosti dětí, jejich reedukaci a následnou socializaci. Cílí na chlapce umístěné v DDŠ, na jejich konkrétní formy poruch chování – disharmonický vývoj, poruchy osobnosti, asociální, antisociální a agresivní chování, zkušenosti a zneužívání návykových látek a alkoholu, psychická a emoční labilita, poruchy v interakci s ostatními, celkově osobnostně zanedbané a velmi výrazně ovlivněné nedůslednou výchovou, nepodnětným prostředím. Dalším hlavním úkolem DDŠ je rozvoj potenciálu chlapců umístěných v DDŠ, jejich reedukace a socializace, eliminace sociálně patologických jevů a poruch chování, zvýšení odolnosti vůči negativním vlivům, podpora pozitivního životního stylu a uplatnění chlapců v běžném „civilním“ životě po ukončení pobytu v zařízení. Dalším úkolem je resocializace a integrace chlapců – jejich postupné včlenění zpět do společnosti, reedukace jejich životních postojů, chování a jednání.

Plnění úkolů a realizace plánu MPP bude vycházet ze zásady akceptace pozitivního přístupu při komunikaci a interakci, to znamená, že zásada hlavní práce bude vycházet z navozování procesu atmosféry klidu, jistoty a pozitivních prožitků, příznivého pozitivního klimatu. To však neznamená, že nebude využíváno konkrétních represivních zásahů, které jsou nezastupitelnou součástí výchovného procesu. Úspěšnost závisí na tom, jak se podaří podchytit zájem o spolupráci a motivovat chlapce ke změně „osvědčeného a fungujícího“ chování, jak hluboce má zažité sociálně patologické vzorce chování.

Chlapcům jsou zpracovávány resocializační programy rozvoje osobnosti /program rozvoje osobnosti dítěte/. Cílem programu rozvoje osobnosti je resocializace chlapce v co nejvyšší možné míře. Program rozvoje osobnosti reaguje na aktuální stav chlapce, stanoví krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé cíle, plány, postupy, které jsou pravidelně vyhodnocovány. Těžištěm jsou individuální a skupinové programy, zážitkové programy. Do realizace jsou zapojeni všichni pedagogičtí pracovníci, kteří program průběžně vyhodnocují a aktualizují.

Prevence probíhá po celou dobu reedukace chlapce a to zejména v oblasti vzdělávací, výchovné, sociální a zdravotní. Je realizována formou vzdělávacích programů, dokumentů, besed, skupinových a individuálních pohovorů či sezení, často za účasti OSPOD, někdy i rodičů a mimoškolních aktivit.

MPP prolíná celou výchovnou a vzdělávací činností, na jeho realizaci se podílejí všichni zaměstnanci zařízení.

Cílové skupiny

• Chlapci

Chlapci jsou hlavní cílovou skupinou. Do DDS jsou umístěny na základě rozhodnutí soudu /ústavní výchova, předběžné opatření/. Důvodem umístění jsou poruchy chování, u některých i porucha osobnosti. Většina z nich přichází z dysfunkčních, nefunkčních, neúplných, nepodnětných rodin a z socio-kulturně-ekonomicky znevýhodněného prostředí.

• Pedagogičtí pracovníci

Pedagogové DDS se zúčastňují vzdělávání a různých kurzů v oblastech prevence. Zároveň se vzdělávají v rámci samostudia. Nové poznatky se předávají na poradách. Při výskytu výchovných problémů spolupracují s etopedem - metodikem prevence.

• Zákonní zástupci chlapců

Zákonní zástupci jsou průběžně informováni o prosperitě chlapců. Mají možnost se kdykoliv dotazovat. Při řešení závažných situací jsou informováni neodkladně. Zákonní zástupci jsou vybízeni ke spolupráci s DDS a kurátorem chlapce. Chlapci jsou podporováni v udržování, obnovování pozitivních rodinných vazeb.

4.1. Cíle krátkodobé:

- dodržování vnitřního řádu a daných pravidel
- posilování pozitivních vztahů mezi chlapci i mezi chlapci a zaměstnanci
- vést ke snášenlivosti, ohleduplnosti, toleranci
- vést k odmítání negativních jevů ve společnosti
- pojmenovat základní návykové látky, znát jejich účinky na organismus a umět odmítnout, znát kontaktní místa pro problematiku závislostí
- orientovat se v problematice sexuální výchovy
- znát základní právní normy
- zaujímat zdravé životní postoje, tolerovat odlišnosti
- zvládat základní sociální dovednosti
- pochopit osobní a společenskou zodpovědnost
- kriticky myslet a správně se rozhodnout
- vhodná náplň volného času
- využití vhodných nabídek akcí a aktivit
- podporovat vlastní aktivitu
- podporovat účast na kroužcích dle schopností a zájmu chlapců
- spolupráce se zákonnými zástupci chlapců
- průběžné vzdělávání pedagogů v oblasti prevence
- podporovat prevenci – exkurze, besedy, výlety, kulturní akce
- preventivní monitoring mezi dětmi – projevy možného rizikového chování, efektivně na ně reagovat

4.2. Cíle dlouhodobé:

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- vytváření pozitivní klidné atmosféry, důvěry
- podpora sociálních dovedností chlapců vůči tlaku vrstevnické skupiny
- rozvoj sociálních dovedností /týmová práce, konstruktivní řešení konfliktů, otevřená komunikace/
- pozitivní vnímání sebe sama
- rozvoj osobních kvalit /sebevědomí, empatie, asertivita, vytváření vlastního názoru/
- přijetí osobní zodpovědnosti k daným právům a povinnostem
- formování chlapců ke společensky akceptovatelným hodnotám
- zvyšování sociální kompetence chlapců
- posilování komunikačních dovedností – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- sociální výchova, vztah k jiným kulturám, národnostem
- právní odpovědnost, trestní normy
- vyhledávání efektivních programů
- vzájemná spolupráce pedagogů
- spolupráce s organizacemi a institucemi zabývající se prevencí

5. Aktivity MPP

- besedy v DDŠ
- besedy s odborníky
- komunitní sezení
- skupinová práce
- nácvik sociálních dovedností
- zájmové aktivity – kroužek /Akva-tera – DDM České Budějovice/
- sportovní aktivity DDŠ – fotbal, hokej, hokejbal, nohejbal, stolní tenis, tenis, kola, in-line brusle, plavání, posilovna
- volnočasové aktivity – turistika, výlety, kino, divadlo
- pobyty organizované DDŠ – víkendové a prázdninové pobyty na chatě v Malovicích
- kontinuální sportovní příprava
- sportovní a kulturní akce konané v okolí DDŠ
- sportovní a kulturní akce pořádané jinými zařízeními a institucemi
- ergoterapeutické aktivity – údržba okolí, úklidové práce, péče o oblečení, osobní věci, základy vaření, rukodělné činnosti

Plán dalších aktivit na tento školní rok:

<u>Aktivita</u>	<u>Zodpovídá</u>	<u>Termín</u>
Kontinuální sportovní příprava	F. Žák, Bc. Hauer, Mgr. Maroušek	celoročně
Posilovna	Bc. Hauer	celoročně
Rukodělný kroužek	Bc. Benešová	celoročně
Psí útulek	Bc. Benešová	celoročně
Preventivní program PČR	Mgr. Matějková	celoročně
Práce v dílně	Mgr. Tvrdík, F. Žák	celoročně
Hokejbal	Mgr. Maroušek, F. Žák	celoročně
Ochrana zdraví, první pomoc	Mgr. Pupková, Mgr. Kvapilová	září
Babí léto – DD Žichovec	Mgr. Vávrová	říjen
Železný chovanec – VÚ Hostouň	Mgr. Maroušek, F. Žák	říjen
Vzdělání a řemeslo	Mgr. Tvrdík	listopad
Turnaj ve stolním tenise Trhové Sviny	F. Žák	listopad
Hroší hry – DDŠ Chrudim	Mgr. Maroušek	prosinec
Vánoční besídka	všichni pedagogové	prosinec
Zimní sporty	p. Žák	leden
Zimní sporty	p. Žák	únor
Ochrana zdraví, první pomoc	Bc. Benešová, Mgr. Vávrová	březen
Den otevřených dveří – VÚ Obořiště	Mgr. Tvrdík	březen
Turnaj ve stolním tenise – VÚ Obořiště	Mgr. Maroušek, F. Žák	duben
Jihlavský míč – DDŠ Jihlava	Bc. Hauer, F. Žák	duben
Letní olympiáda	F. Žák, Mgr. Vávrová	květen
Sportovní odpoledne	všichni vychovatelé	červen
Letní pobyt - Malovice	Mgr. Maroušek, Bc. Hauer	červenec
Pobyt v kempu	F. Žák, Bc. Benešová	srpen

6. Evaluace MPP

Hlavním sledovaným parametrem je prosperita chlapců v zařízení, příčiny vzniku a četnost jejich problémového, rizikového chování. Analýza průběhu reedukace a výchovných metod se pravidelně vyhodnocuje na pedagogických poradách DDŠ. Další sledovanou oblastí je osobnostní rozvoj, posun v hodnotových systémech a postojích, psychosociální klima /spolupráce, vztah k autoritám, vztahy mezi vrstevníky/. Také se sledují a vyhodnocují chlapci, kteří končí PŠD, jejich profesní příprava a socializace zpět do společnosti či setrvání v ústavní péči. Zhodnocena je i zpětná vazba od dětí, zákonných zástupců, kurátorů OSPOD, případně následných ústavních zařízení.

Metody evaluace

- individuální a skupinové pohovory s etopedem
- skupinová komunita
- schůzky spolusprávy chlapců
- třídnické hodiny – pohovory, diskuze
- diskuze v projektových dnech
- dotazníky

